

Förteckning på varianter av svenska block med kn och cyls^{1,2}

Sven Erik Mattsson, Hans Backlund och Bo Göransson

2021-03-30

Sammanfattning

Nedan ges en förteckning av förekomster av kn och cyls på block. Kn och cyls finns från och med BL 15 Birgitta jubileet. I denna sammanfattning redogörs översiktligt i tabellform vilka varianter och kombinationer som finns, eftersom denna information efterfrågas av samlare av block. I artikeln ges mer detaljerad information om förekomst av kn, såsom observerade tusental, lägsta och högsta kn för varje block. Denna information kan ge en fingervisning om förekomsten av olika varianter. Placering av cyls och kn beskrivs också, då mörk bakgrund kan göra att de är svåra att observera.

---

¹ Publicerad 2015-03-20

² 2015-05-10 Lagt till BL43 och uppdaterat BL30 och BL38

2015-06-12 Uppdaterat BL17, BL22, BL24, BL27 och BL30

2015-09-06 Uppdaterat BL15, BL19, BL25, BL27, BL29–BL34, BL36, BL38, BL40, BL42–BL43

2015-10-31 Uppdaterat BL15, BL19, BL30, BL38, BL43

2015-12-29 Uppdaterat BL15, BL23, BL25, BL30, BL38, BL42

2016-01-30 Uppdaterat BL15, BL22, BL24, BL25, BL30, BL35, BL40, BL41, BL42

2016-03-30 Lagt till block 44 och uppdaterat BL15, BL16, BL19, BL20, BL28, BL32, BL33, BL34, BL40

2016-05-11 Uppdaterat BL15, BL16, BL18, BL20, BL21, BL25, BL26, BL28, BL29, BL32, BL33, BL42, BL43

2016-06-07 Uppdaterat BL16, BL17, BL24, BL29, BL32, BL37–BL39

2016-07-05 Uppdaterat BL16, BL29, BL30, BL32, BL33

2016-09-16 Uppdaterat BL15, BL16, BL19, BL42

2016-10-12 Uppdaterat BL17, BL21, BL27, BL29, BL32, BL39

2016-10-25 Uppdaterat BL23, BL24, BL31, BL34, BL42

2016-11-15 Lagt till BL45

2016-12-15 Uppdaterat BL15, BL16, BL17, BL21, BL22, BL23, BL25, BL27, BL 28, BL29, BL30, BL31, BL33, BL35, BL36, BL45

2017-01-17 Uppdaterat BL18, BL20, BL28, BL34, BL35

2017-02-04 Uppdaterat BL16, BL19, BL22, BL24, BL29, BL35, BL36, BL45

2017-04-09 Uppdaterat BL15, BL17, BL36, BL38, BL39, BL41

2017-04-28 Uppdaterat BL24, BL34, BL37

2017-06-26 Uppdaterat BL15, BL22, BL24, BL25, BL28, BL33, BL35, BL36, BL37, BL38, BL39, BL42

2017-08-09 Uppdaterat BL20, BL29, BL34, BL38, BL41, BL42, BL45

2017-11-08 Uppdaterat BL18, BL19, BL21, BL24, BL25, BL28, BL29, BL34, BL35, BL36, BL42

2018-03-19 Uppdaterat BL19, BL22, BL25, BL28, BL29, BL32–BL34

2018-06-16 Uppdaterat BL34, BL35, BL36

2018-12-15 Uppdaterat BL15, BL17, BL20, BL21, BL23, BL35, BL37, BL39, BL43

2019-06-20 Uppdaterat BL15, BL21, BL23, BL28, BL29, BL32, BL33, BL35, BL39, BL42, BL43

2020-01-30 Uppdaterat BL16, BL19, BL20, BL21, BL24, BL26–BL29, BL31, BL34, BL37, BL42

2020-05-25 Uppdaterat BL15, BL16, BL25–BL28, BL30, BL33, BL36, BL45

2020-09-03 Uppdaterat BL17, BL22, BL23, BL27, BL29, BL30, BL32, BL35, BL39, BL42

2021-01-07 Uppdaterat BL20, BL24, BL25, BL29, BL32, BL34, BL35, BL39

2021-03-30 Uppdaterat BL15, BL18, BL27, BL29, BL30, BL35, BL41

Block med 5-siffriga kn

BL	Namn	N	c 1	c 2	kn	kn+c 1	kn+c 2
15	Birgitta Jubileet	x	x	x	x	x	x
16	Möte i Valhall	x	x	x	x		x
17	Grannar i utveckling	x	x	x		x	x
18	Skogens mytiska väsen	x	x	x		x	x
19	Carl XVI Gustaf 60 år	x	x	x	x	x	x
20	Internationella polaråret	x	x	x		x	x
21	Linné 2007	x	x	x		x	x
22	Astrid Lindgren 100 år	x	x	x		x	x

Block med 6-siffriga kn

BL	Namn	N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)	kn (5) + c 1	kn (5) + c 2
23	Ingemar Bergman	x	x	x				x	x	x
24	Mytiska platser	x	x	x		x	x	x		
25	Dario Fo	x	x	x		x	x	x		
26	Albertus Pictor	x	x				x			
27	Se med andra ögon	x				x	x			
28	Livet vid kusten	x	x	x		x	x	x		
29	Kronprinsessparet	x	x	x	x	x	x	x		
30	Gravyrkonst	x	x	x		x	x	x		
31	Struves meridianbåge	x	x	x		x	x	x		
32	Marie Curie	x	x	x		x	x	x		
33	Livet på havet	x	x	x	x				x	x
34	Raoul Wallenberg	x	x	x	x	x	x	x		
35	Gustav III på Kungliga Operan	x	x	x		x	x	x		
36	Post på väg, Europa 2013	x	x	x	x				x	x
37	Carl XVI Gustaf 40 år som statschef	x	x	x	x	x	x			
38	Bordtennis, blå bakgrund	x	x	x	x	x	x			
38	Bordtennis, röd bakgrund	x	x	x	x	x	x			
39	Tomas Tranströmer	x	x	x	x			x	x	x
40	Skepp på havet	x	x	x				x	x	
41	Nyckelharpa	x	x	x	x	x	x			
42	Alice Tegnér	x	x	x	x	x	x	x		

BL	Namn	N	par gråkil	par c 1 + gråkil	c 2	par c 3 + gråkil	kn (0)	par kn (0) + gråkil	par kn (5) + c 1 + gråkil	kn (5) + c 2	par kn (5) + c 3 + gråkil
43	Leksaker	x	x				x		x	x	x

BL	Namn	N	par gråkil till höger	par gråkil till vänster	c 1	par gråkil till vänster + c 2
44	Kungliga jubileer	x	x	x	x	x

BL	Namn	N	delad gråkil till vänster	delad gråkil till höger
45	Lunds universitet 350 år	x	x	x

BL	del gk th + c 1 stål + c 1 offset	del gk th + c 1 stål + c 2 offset	del gk th + c 2 stål + c 1 offset	del gk th + c 2 stål + c 2 offset	del gk th + c 3 stål + c 1 offset	del gk th + c 3 stål + c 2 offset
45	x	x	x	x	x	x

BL	kn (0)	kn (0) +FM	kn (5)	kn (5) + del gk th + c 1 stål + c 1 offset	kn (5) + del gk th + c 1 stål + c 2 offset	kn (5) + del gk th + c 2 stål + c 1 offset	kn (5) + del gk th + c 2 stål + c 2 offset	kn (5) + del gk th + c 3 stål + c 1 offset	kn (5) + del gk th + c 3 stål + c 2 offset
45	x	x		x	x	x	x	x	x

Inledning

Artikeln redogör för förekomster av cyls och kn på block. Först ges lite tryckteknisk information om format, blockens placering på tryckcylindern och betydelsen av publicerade upplagestorlekar. Sedan behandlas blocken i tur och ordning med information om upplagestorlek, format, tryckcylinder, placering av cyls och kn. Tyvärr saknar vi speciellt för de tidiga blocken information om hur många band som cylindern hade, men vi hoppas kunna ta reda på det. Sedan ges i tabellform information om förekommande varianter. Denna information finns också sammanställd i tabeller i sammanfattningen ovan. Sedan finns det också en tabell som anger vilka tusental av kn som är kända, samt lägsta och högsta kn. Denna information kan ge en fingervisning om förekomsten och svårighetsgraden av olika varianter.

Tryckcylindern

På tryckcylindern finns det ett eller flera band av block. Ett band måste innehålla ett helt antal block. Detta begränsar vilka format blocken kan ha. Olika block har orienterats olika. Kontrollnumrens position på blocken avslöjar hur de varit orienterade på tryckcylindern. Kontrollnummer sitter alltid längs tryckbanans längdriktning. På den sida, bredd eller höjd, där kontrollnummer sitter måste ett helt antal av denna sidas längd summera upp till tryckcylinderns omkrets, det vill säga 750 mm. På M5 har ståltryckscylindern en omkrets på 780 mm. Formaten på block från M5 diskuteras separat nedan. På BL36 Post på väg och BL40 Skepp på havet har marginalerna mellan blocken skurets bort.

I nedanstående tabell har måtten den sida som ligger i tryckbanans längdriktning markerat med fetstil.

block/band		bredd×höjd	Anm	Block
6		125× 125		19
	liggande	125 × 83		23, 34
	stående	83× 125		27, 31, 32
	liggande	107 × 70	tillskuret	40
	liggande	125 × 79		43
7	liggande	107 × 70		33
8	stående	94 ×127		15
	liggande	162× 94		17
	liggande	125× 94		21
9	liggande	125× 83		22, 25, 30, 35, 38, 39, 41
	stående	83 ×125		29, 37
10	liggande	105× 75		26, 42
		105× 71	tillskuret	36
11	liggande	104× 68		16
		105× 68		18, 20, 24, 28

Tryckpressen M5 har kombinerat offset/ståltryck. Cylinderar för ståltryck har en omkrets på 780 mm, att jämföra med 750 mm för övriga tryckpressar. Offsetcylindrarnas omkrets är 520 mm.

block/band		bredd×höjd	Anm	Block
8	liggande	157× 65	endast offset	44

block/band		bredd×höjd	Anm	Block
6/4	liggande	130 ×79	stål- och offsettryck	45

BL15 Birgitta Jubileet

Formatet är stående, **94**×127. Det är 8 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn står i nedre kanten till vänster och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn	kn + c 1	kn + c 2
x	x	x	x	x	x

kn		kända tusental
53041–56385	jämna med c 2, udda med c 1	53–56
60268–61408	enkel	60–61
63269–72271	jämna med c 2, udda med c 1	63–72
74911–83155	enkel	74–83
88488–92059	jämna med c 2, udda med c 1	88–92

En del av blocken såldes i ett rött fodral med måtten 130×180. Det finns inget tryckt på fodralet förutom EAN-kod. På framsidan finns ett utskuret fönster med måtten 85×118. Fodralet ger blocket en inramning.

BL16 Nordisk mytologi – Möte i Valhall

Formatet är liggande, 104×**68**. Det är 11 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant nedtill och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn	kn + c 2
x	x	x	x	x

kn		kända tusental
64492–66944	med c 2	64, 66
73835–83020	enkel	73–74, 76, 78, 80–83
84125–94299	med c 2	84–88, 90–94

BL17 Grannar i utveckling. Sverige – Norge

Formatet är liggande, 162×**94**. Det är 8 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant upptill och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn + c 1	kn + c 2
x	x	x	x	x

kn		kända tusental
40551–47043	med c 2	40, 43–47
48740–52120	med c 1	48–52
59002–64349	med c 2	59–64

BL18 Nordisk mytologi – Skogens mytiska väsen

Formatet är liggande, 105×68. Det är 11 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant nedtill och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn + c 1	kn + c 2
x	x	x	x	x

kn		kända tusental
25984–36544	med c 2	25–36
38419–45485	med c 1	38–45

BL19 Carl XVI Gustaf 60 år

Formatet är liggande, 125×125. Det är 6 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Blocket har tryckts med tryckpressen G2 och har kn G2b. Kn ligger i höger kant. På G2 fanns det bara tre alternativ:

1. ett kn på vart tionde brett posthäfte som är 62.5 mm brett med 12 inlagor per band
2. ett kn på vart tionde smalt posthäfte som är 44 mm brett med 17 inlagor per band
3. ett kn per cylindervarv

För BL19 gäller det första alternativet. Notera att BL19 är dubbelt så brett som ett normalt brett posthäfte. Ett kn har alltså satts på vart femte häfte i bandet med cys. Rest räknas då genom att dividera kn med 6. I detta fall är det enkelt då det endast är en tryckserie utan hopp i kn. Ett block med kn + c 1 har rest 2, dvs. om man dividerar kn med 6 skall decimalerna bli *.3333.. och för ett block med kn + c 2, så skall de bli *.8333..

N	c 1	c 2	kn	kn + c 1	kn + c 2
x	x	x	x	x	x

kn	rest vid c 1	rest vid c 2	kända tusental
24950–68104	2	5	24–34, 36–44, 47–55, 67–68

BL20 Internationella polaråret

Formatet är liggande, 104×68. Det är 11 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant, mitt på, och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn + c 1	kn + c 2
x	x	x	x	x

kn		kända tusental
06108–06980	med c 2	06
08021–12180	med c 1	08–12
70761–73575	med c 2	70–73
92777–97100	med c 1	92–97

BL21 Linné 2007

Formatet är liggande, 125×94. Det är 8 block/band. Cyls 1 och 2 står i övre höger hörn. Kn ligger i höger kant, mitt på, och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn + c 1	kn + c 2
x	x	x	x	x

kn		kända tusental
07081–12311	med c 2	07–12
14224–22895	med c 1	14–22
23426–26210	med c 2	23–26

BL22 Astrid Lindgren 100 år

Formatet är liggande, 125×83. Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant vid frimärket och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2
x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
012096–019064	med c 2	012, 014–019
019851–023490	med c 1	019–023
035007–040284	med c 1	035–040
040799–047949	med c 2	040–047

BL23 Ingemar Bergman

Formatet är liggande, 125×83. Det är 6 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn står i nedre kant till vänster och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (5)	kn (5) + c 1	kn (5) + c 2
x	x	x	x	x	x

kn (5)		kända tusental
515024–522785	med c 2	515–522
523803–530210	med c 1	523–530
530611–534323	enkel	530–534

BL23 Ingemar Bergman finns helt utan tandning. De kommer från Postens 28-sidiga presentbok Ingemar Bergman. Förutom porträttfrimärket med Ingemar Bergman och BL23, så innehöll boken 3 unika specialtryck av frimärksblocket:

1. ett komplett färdigtryckt block men utan perforering, finns med c 1
2. ett block med endast offsettryck; frimärksbilden är mycket ljusare än på det färdiga blocket, finns med c 1
3. ett svartavdrag av Martin Mörks stålgravyr, som finns med c 1 och c 2

Alla tre trycken har tryckt valör och bör vara giltiga som frankering. Boken innehöll också avbildningar av tidigare frimärken med anknytning till Ingemar Bergmans filmer Viskningar och rop, Hets, Smultronstället och Sommarnattens leende. Texten var skriven av Maaret Koskinen. Upplagan var 4000 exemplar och boken kostade 299 kr. Presentboken annonserades i Postens Bulletin Frimärksnyheter från Posten 2/2008, se http://www.posten.se/img/cmt/PDF/bulletin2_08_privat.pdf.

BL24 Nordisk Mytologi – Mytiska platser

Formatet är liggande, 105×68. Det är 11 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant, centralt, och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
046206–051412	med c 1	046–047, 049–051
052504–059509	med c 2	052–059

kn (5)		kända tusental
526704–539399	enkel	526–527, 529, 531–539

Förekomsten av kn (0) och kn (5) är ungefär lika stor, men det är helt olika tusental. En enkel förklaring är att räkneverken inte varit synkroniserade vid trycktillfället.

BL25 Dario Fo – Nobelprisdiplom

Formatet är liggande, 125×83. Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
006211–013623	med c 1	006–007, 009–011, 013
014515–017658	med c 2	014–017

kn (5)		kända tusental
591160–596636	enkel	591, 594–596

BL26 Albertus Pictor

Formatet är liggande, 105×75. Det är 10 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant och har satts en gång per varv.

N	c 1	kn (0) + c 2
x	x	x

kn (0)		kända tusental
064118–072430	med c 2	064–072

BL27 Se med andra ögon

Formatet är stående, 83×125. Det är 6 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant, nedtill, och har satts två gånger per varv.

N	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2
x	x	x

kn (0)		kända tusental
075832–091741	jämn med c 1, udda med c 2	075–078, 080–091
092730–003209	jämn med c 2, udda med c 1	092–003

BL28 Norden vid havet – Livet vid kusten

Formatet är liggande, 105×68. Det är 11 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
004316–008431	med c 2	004–008
011095–014155	med c 1	011–014

kn (5)		kända tusental
504693–514386	enkel	504–508, 510–514

BL29 Kronprinsessparet

Formatet är stående, 83×125. Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre vänster hörn. Kn står i nedre kant, till höger, och har satts en gång per varv. Man har satt kn på ena cylinderhalvan med cyls och med kn som börjar med 0. Dock finns 512–514-tusen, men några kn på 012–014-tusen har inte hittats.

Det uppgavs att upplagan var 500-tusen block och att den slutsåldes före bröllopet. Efter bröllopet gjordes fler tryckningar. Vi har försökt skilja upplagorna åt, men kn hoppar mellan enkla kn och kombination med c 1 eller c 2. Tryckningen komplicerades av den nya silverfärgen man använde. Vi har noterat att på alla block vi sett före bröllopet så satt kn nära höger kanten; det satt 1-4 mm från kanten. På de block som kom till försäljning efter bröllopet satt kn längre från höger kant. Avståndet från kn:s högerkant till höger bildkant betecknas med z i tabellen nedan.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x	x

kn (0)		z [mm]	kända tusental
före bröllopet			
512961–514834	enkel	2–3	512–514
019963–022394	enkel	3–4	019–022
027999–037392	enkel	3–4	027–037
038123–042149	med c 2	3–4	038–040, 042
044059–047661	med c 1	2–3	044–047
047907–052879	med c 2	1–4	047–052
053616–058683	med c 1	1–4	053–058
efter bröllopet			
025438–027085	med c 1	7	025–027
030603–031098	enkel	13–14	030–031
045413–045417	med c 2	6	045
053057–054926	med c 1	7–8	053–054
049517–051348	med c 1	3	049–051
skulle kunna vara före bröllopet			
027242–027302	med c 1	3	027

En del av blocken såldes med ett tvåsidigt fodral med måtten 85×135. På insidan finns bild på rosor och en ficka för blocket. På baksidan finns text om blocket med Postens logotyp.

BL30 Gravyrkonst

Formatet är liggande, 125×83. Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant upptill och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
024715–030075	med c 2	024–030
031046–038498	med c 1	031–035, 037–038

kn (5)		kända tusental
518409–532178	enkel	518–529, 531–532

Förekomsten av kn (0) och kn (5) är ungefär lika stor, men det är helt olika tusental. En enkel förklaring är att räkneverken inte varit synkroniserade vid trycktillfället.

BL31 Struves meridianbåge

Formatet är stående, 83×125. Cylindern har tre band med 6 block vardera. Ett band har cyls 1 och 2 som står i nedre höger hörn. Två band har kn som ligger i höger kant. Kn har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
026150–034429	med c 1	026–034
034730–037000	med c 2	034–037

kn (5)		kända tusental
526808–536479	enkel	526–536

BL32 Nobelpris i kemi – Marie Curie

Formatet är stående, 83×125. Cylindern har tre band med 6 block vardera. Ett band har cyls 1 och 2 som står i nedre höger hörn. Två band har kn som ligger i höger kant, nedtill i jämnhöjd med nedersta frimärket. Kn har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
060118–064094	med c 2	060–064
071879–071950	med c 1	071
074731–080100	med c 2	074–080

kn (5)		kända tusental
562011–566833	enkel	562–566
575018–579631	enkel	575–579

På motsvarande block som utgavs i Polen finns enkla kn (0) och kn (5) med cyls 1 eller 2.

BL33 Norden vid havet – Livet på havet

Formatet är liggande, **107**×70. Cylindern har tre band med 7 block vardera. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Två band har kn, som står i nedre kant till höger och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (5) + c 1	kn (5) + c 2
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
008667–021366	enkel	008–011, 013–015, 017, 019–021

kn (5)		kända tusental
508839–515632	med c 2	508–511, 514–515
517544–521367	med c 1	517, 519–521

BL34 Raoul Wallenberg 100 år

Formatet är liggande, **125**×83. Cylindern har tre band med 6 block vardera. Cyls 1 och 2 står i nedre vänsterhörnet. Två band har kn, som står i nedre kant till höger och har satts på vart 10:e block. Detta betyder att man kan räkna rest på kn genom att dividera kn med 6.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn(0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x	x

kn (0)	rest c 1	rest c 2	kända tusental
049684–051527	1	4	049–051
052535	?	?	052
053023–059140	4	1	053–059

kn (5)		kända tusental
549784–559151	enkel	549–559

BL35 Gustav III på Kungliga Operan

Formatet är liggande, **125**×**83**. Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i vänsterkanten, i mitten, och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
002591–010297	med c 2	002–010
019269–023610	med c 1	019–020, 022–023

kn (5)		kända tusental
502417–510136	enkel	502–510
519273–519319	enkel	519

På motsvarande block utgivet i Frankrike finns inte cyls eller kn.

BL36 Post på väg – Europa 2013

Formatet är liggande, **105**×**71**. Cylindern har två band med 10 block vardera. Med 10 block per band skulle blocket kunnat ha varit 75 mm högt, men marginalerna mellan blocken har skurets. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant och har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (5) + c 1	kn (5) + c 2
x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
001937–003632	enkel	001–003
008439–012111	enkel	008–012

kn (5)		kända tusental
501965–503606	med c 2	501–503
509017–512105	med c 1	509–512

BL37 Carl XVI Gustaf 40 år som statschef

Formatet är stående, 83×125. Cylindern har 2 band med 9 block vardera. Cyls 1 och 2 står i nedre vänster hörn. Kn står i nedre kant till höger och har satts på vart 10:e block på bandet med cyls.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2
x	x	x	x	x	x

BL37 har stora likheter med BL29 "Kronprinsessparet":

- Blocken har samma format. Ett cylindervarv omfattar 2 rader med nio block.
- Cyls sitter på samma platser på blocket och också på cylindervarvet. Om vi ger inlagan där c 1 nummer 1 så har inlagan där c 2 sitter nummer 6.

Trots dessa ytliga likheter finns det en viktig skillnad: På BL29 har man satt kn en gång per varv, men på BL37 har man satt kn på var 10:e block i ena cylinderhalvan. Detta betyder lite större andel block med kn på BL29 och olika förekomst av kombinationer.

För BL29 med ett kn per varv så hamnar kn på samma inlaga så länge det en blir något fel eller avbrott. Hamnar det första kontrollnumret på inlaga 1 med c 1 så gör alla de följande kn det också tills något händer. Kn kan placeras på olika inlagor vid olika tryck tillfällen. BL29 finns med alla varianter: kn, kn + c 1 och kn + c 2 i olika frekvens.

För BL37 med ett kn per varv så flyttar sig kn ett steg "framåt" på cylindern. Om det startar på inlaga 1, så kommer nästa kn på inlaga 2 på nästföljande varv. När kn kommit till inlaga 9, så blir det ett cylindervarv utan kn och kn hamnar på nytt på inlaga 1. Det innebär att det på 180 block finns det 9 med kn: 7 enkla kn, 1 kn + c 1 och 1 kn + c 2. Denna frekvens av kombinationer blir det i hela upplagan oberoende av hur man startar. Det är samma sak för BL38, BL39 och BL41.

Rest räknas ut för division med 9. Man dividerar de 5 sista siffrorna med 9 med en räknare. Om man multiplicerar decimaldelen (delen efter decimalkommat) med 9 och eventuellt avrundar till närmsta heltal så får man resten, se också nedanstående tabell.

kn(0)/9	0	** .111..	** .222..	** .333..	** .444..	** .555..	** .666..	** .777..	** .888..
rest	0	1	2	3	4	5	6	7	8

Om man har rest för kn + c 1, så är rest för kn + c 2 plus 5 eller minus 4. Exempel: Blocket med kn 022987 + c 1 har rest 8. Rest för kn + c 2 blir då 8 - 4 = 4.

kn (0)	rest för c 1	rest för c 2	kända tusental
022751-029547	8	4	022-027, 029
031670	?	?	031
032927-044514	0	5	032, 036-041, 043-044
046048-048494	1	6	046-048

En del av blocken såldes med ett tvåsidigt fodral "Skicka Kungligt" med måtten 85×135. På insidan finns en ficka för blocket. På baksidan finns text om blocket med Postens logotyp.

BL38 Bordtennis

Formatet är liggande, 125×83. Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant antingen uppe eller nere. Kn har satts på vart 10:e block på bandet med cyls. För beräkning av rest se BL37.

Blå bakgrund

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2
x	x	x	x	x	x

kn (0)	placering på höger kant	rest vid c 1	rest vid c 2	kända tusental
058053–060078	uppe	7	3	058–060
060579–066621	uppe	5	1	060–062, 066
067703–069834	nere	5	1	067–069

Röd bakgrund, Beijing-upplagan

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2
x	x	x	x	x	x

kn (0)	placering på höger kant	rest vid c 1	rest vid c 2	kända tusental
052392–052797	uppe	7	3	052

Av kn och dess placering och rester att döma så kan Beijing-upplagan tryckts först.

BL39 Tomas Tranströmer

Formatet är liggande, 125×83. Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant upptill och har satts på vart 10:e block på bandet med cyls. Rest beräknas på de fem sista siffrorna i kn. För beräkning av rest se vidare BL37.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (5)	kn (5) + c 1	kn (5) + c 2
x	x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
030782–037372	enkel	030, 032–037

kn (5)	rest vid c 1	rest vid c 2	kända tusental
527456–535768	4	1	527–529, 531–535

BL40 Norden vid havet – Skepp på havet

Formatet är liggande, 107×70 . Det är 6 block/band. Observera att bredden 107 mm tillåter 7 block/band. Med 6 block/band skulle blocken kunna vara 125 mm breda, men marginalerna mellan blocken har skurets bort efter tryckningen så att de inte har någon vit marginal runt om.

Cyls 1 och 2 står i nedre vänster hörn. Kn står till vänster i nedre kant och har satts på vart 10:e block på bandet med cyls. Cyls 1 sitter på inlaga 1 och cyls 2 på inlaga 4. Om man sätter ett kn på var 10:e inlaga och börjar på inlaga 1 med cyls 1 så blir det kn endast på udda inlagor; kn på inlaga 1, 5, 3, 1, 5, 3 etc. Sekvensen är alltså 3 kn lång, sedan är vi tillbaka till utgångspunkten. Det betyder att vi skall räkna rest vid division med 3 av det tal som bildas av de fem sista siffrorna i kn. Det kan finnas två olika sekvenser, för det första en som har kombination med cyls 1 på vart tredje kn och för det andra en som har kombination med cyls 2 på vart tredje kn. Några andra alternativ finns inte om man sätter kn på var 10:e inlaga. För BL40 har endast den första varianten påträffats.

N	c 1	c 2	kn (5)	kn (5) + c 1
x	x	x	x	x

kn(5)	rest vid c 1	kända tusental
501330–505361	0	501–505

BL41 Nyckelharpa

Formatet är liggande, 125×83 . Det är 9 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant och har satts på vart 10:e block på bandet med cyls. För beräkning av rest se BL37.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2
x	x	x	x	x	x

kn (0)	rest c 1	rest c 2	kända tusental
020981–025396	7	3	020–025

BL42 Alice Tegnér

Formatet är liggande, 105×75 . Det är 10 block/band. Cyls 1 och 2 står i nedre höger hörn. Kn ligger i höger kant. Kn har satts en gång per varv.

N	c 1	c 2	kn (0)	kn (0) + c 1	kn (0) + c 2	kn (5)
x	x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental
002060–003261	med c 1	002–003
004049–005409	enkel	004–005
011185–014443	med c 1	011, 013–014
016731–017397	med c 2	016–017

kn (5)		kända tusental
502551–505327	enkel	502–505
513183	enkel	513

BL43 Leksaker

Formatet är liggande, 125×78 . Det är 6 block/band. Cyls 1, 2, och 3 ligger på rygg i övre kant, 2 cm från vänsterkanten. Det finns även delad gråkil på mitten av vänster eller höger kant. På bandet med cyls sitter på inlaga 1, 3, och 5 och delade gråkilar finns på inlagorna 6/1 och 4/5. Detta har illustrerats i nedanstående tabell.

Inlaga	6	1	2	3	4	5	6	1
Markering	gråkil + c 1			c 2	gråkil + c 3		gråkil + c 1	

Kn hänger i övre vänsterhörn kant. Kn har satts en gång per vart 10:e block i bandet. Om man sätter ett kn på var 10:e inlaga och börjar på inlaga 1 med cyls 1 så blir det kn endast på udda inlagor; kn på inlaga 1, 5, 3, 1, 5, 3 etc. Sekvensen är alltså 3 kn lång, sedan är vi tillbaka till utgångspunkten. Det betyder att vi skall räkna rest vid division med 3 av det tal som bildas av de fem sista siffrorna i kn. Det kan finnas två olika sekvenser, för det första en som har kombination med cyls 1 på vart tredje kn och för det andra en som har kombination med cyls 2 på vart tredje kn. Några andra alternativ finns inte om man sätter kn på var 10:e inlaga. För BL43 har endast den första varianten påträffats.

Tyvärr har vi inga uppgifter om cylindern hade 2 eller 3 band. I buntar med kn (0) fanns inga gråkillar eller cyls. Det har funnits buntar utan varken kn eller cyls men med gråkilar. Det talar för 3 band. Följande varianter har påträffats.

N	par gråkil	par c 1 + gråkil	c 2	par c 3 + gråkil	kn (0)	par kn (5) + c 1 + gråkil	kn (5) + c 2	par kn (5) + c 3 + gråkil
x	x	x	x	x	x	x	x	x

kn (0)		kända tusental	kn (5)		kända tusental
031040–033119	enkel	031–033	530759–533193	med cyls	530–533

BL44 Kungliga Jubileer

Formatet är liggande, 157×65. Blocket är tryckt i M5 i offset. Det är 2 band med 8 block/band. Cyls 1 och 2, står i vänster kant 36 mm upp från nedre bild kant. Det finns 2 delade gråkilar per band. På bandet utan cyls sitter de höger, 32 mm in från höger bildkant. På bandet med cyls sitter de till vänster, 33 mm in från vänster bildkant. Figuren nedan illustrerar hur cyls och delade gråkilar (markerade med θ) sitter på de olika inlagorna.

Inlaga	
1	c 1
2	
3	
4	
5	c 2 θ —
6	
7	θ —
8	
1	c 1

På det andra bandet finns motsvarande gråkilar men inga cyls.

Det trycktes inga kn då en av färgerna, som använts var en lackfärg vilken gjorde att kn flöt ut.

Följande varianter finns:

N	par gråkil till höger	par gråkil till vänster	c 1	par gråkil till vänster + c 2
x	x	x	x	x

BL45 Lunds universitet 350 år

Formatet är liggande, 130×79.

Enligt uppgift från postnord hade cylindrarna 4 band. I en normal bunt bör alla block komma från samma band såsom de gör för de självhäftande häftena. Studier av buntar med BL 45 har gett oss information om vad de olika banden innehåller. För att sortera banden i rätt ordning har vi utnyttjat att gråkilarna brukar sitta nära cylindrarnas ytterkanter. Slutsatsen blir då att uppifrån räknat har cylindrarna:

1. Ett band med delade gråkilar, cyls och kn (5).
2. Ett band helt utan gråkilar, cyls eller kn.
3. Ett band helt utan gråkilar eller cyls men med kn (0), som vid slutsiffror 0 och 5 har FM.
4. Ett band med delade gråkilar, men inga cyls eller kn förekommer.

Blocket är tryckt i M5 i kombinerat ståltryck och offset. I M5 har cylindrarna för ståltryck en omkrets på 780 mm, medan omkretsen för offsetcylindrarna är 520 mm. Detta betyder att ett band på ståltryckscylindrarna omfattar 6 inlagor, medan offsetcylindrarna omfattar endast 4 inlagor. Ståltryckscylindrarna har 3 cylindersiffror och offsetcylindrarna har 2 cylindersiffror. Cylindersiffrorna ligger i överkanten till vänster; cylindersiffrorna för från ståltrycket ligger 20 mm från vänsterkant (i handen som håller hatten). Cylindersiffrorna från offsettrycket tangerar överkanten och ligger 27 mm från vänsterkanten (där hatten slutar). De delade gråkilarna sitter på mitten av vänster eller höger kant. Blocken med cyls har alltid en delad gråkil i höger kant. Kn hänger i övre vänstra hörnet.

De olika cylinderomkretsarna gör att blocken får olika kombinationer av cylindersiffror från offset- och ståltryckscylindrarna. Tryckeriet synkroniserar de olika cylindrarna så att cylindersiffrorna sammanfaller. Nedanstående figur illustrerar hur de olika kombinationerna uppstår. När offsetcylindern roterat 3 varv och ståltryckscylindern 2 varv har de båda producerat 12 block och sedan upprepas samma sekvens.

offset	c 1	c 2	c 1	c 2	c 1	c 2	c 1	c 2	c 1
stål	c 1	c 2	c 3	c 1	c 2	c 3	c 1	c 2	c 3

Detta har en stor betydelse för förekomsten av varianter. Vi kan se det som om att det finns 12 olika block. I tabellen nedan har vi listat hur alla dessa 12 block kombineras från de 2 olika cylindrarna och på vilka block de olika cylindersiffrorna sitter. För tydlighets skull har vi utelämnat gråkilarna. De sitter troligen på offsetcylindrarna så att inlaga 4 och 1 delar en gråkil liksom inlaga 2 och 3.

Inlaga stål+offset	Inlaga stål		Inlaga offset	
	nr	cyls	nr	cyls
1	1	1	1	1
2	2		2	
3	3	2	3	2
4	4		4	
5	5	3	1	1
6	6		2	
7	1	1	3	2
8	2		4	
9	3	2	1	1
10	4		2	
11	5	3	3	2
12	6		4	

Om kn sitter på en udda inlaga så sitter alla kn på en udda inlaga eftersom stegen mellan kn är tio som är ett jämt kn. Detta betyder att efter 6 kn så är kn tillbaka på samma inlaga och i denna sekvens så har alla udda inlagor fått kn en gång. I denna variant sitter alla kn (5) i kombination med cyls. Denna variant fanns på utgivningsdagen. Om kn sitter på jämn inlaga blir det inga kombinationer kn (5) med cyls, men denna variant är inte känd.

Kn (0) finns med FM, när kn slutar på 0 eller 5.

N	del gk tv	del gk th	del gk th + c 1 stål + c 1 offset	del gk th + c 1 stål + c 2 offset	del gk th + c 2 stål + c 1 offset	del gk th + c 2 stål + c 2 offset	del gk th + c 3 stål + c 1 offset	del gk th + c 3 stål + c 2 offset
x	x	x	x	x	x	x	x	x

kn (0)	kn (0) + FM	kn (5)	kn (5) + del gk th + c 1 stål + c 1 offset	kn (5) + del gk th + c 1 stål + c 2 offset	kn (5) + del gk th + c 2 stål + c 1 offset	kn (5) + del gk th + c 2 stål + c 2 offset	kn (5) + del gk th + c 3 stål + c 1 offset	kn (5) + del gk th + c 3 stål + c 2 offset
x	x	-	x	x	x	x	x	x

kn (0)	kända tusental
003446–007475	enkel, FM 003–007

kn (5)	kända tusental
503328–507627	med cyls 503, 505–507

Rapportera

Jag är mycket intresserad av kommentarer och rapporter av varianter som betecknats som okända. Rapportera till Sven Erik Mattsson, E-post svenerik.b.mattsson@gmail.com